

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.007.09.2016
P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/16/099 – Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Od 1 września 2015 r. do czasu zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
<i>Kontroler</i>	Stanisław Łuczyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/14/2016 z dnia 21 kwietnia 2016 r. [dowód: akta kontroli str. 1]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Szkoła Podstawowa nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi im. Szarych Szeregów w Starachowicach ul. Armii Krajowej 1, 27-200 Starachowice (dalej: Szkoła).
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Renata Samela, Dyrektor Szkoły. [dowód: akta kontroli str. 2]

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Uzasadnienie oceny W okresie objętym kontrolą w Szkole nie zostały w pełni zapewnione bezpieczne i higieniczne warunki nauczania.

Chociaż wszystkim uczniom zapewniono równomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz odpowiednią długość przerw międzylekcyjnych, to sposób organizacji zajęć niektórych² klas IV-VI nie był w pełni zgodny z zasadami higieny procesu nauczania.

Szkoła nie zapewniła uczniom całkowicie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu. Budynek i teren Szkoły nie spełniały niektórych wymogów z zakresu bezpieczeństwa i higieny, a boisko szkolne nie było wykorzystywane z powodu złego stanu technicznego. Zespół rekreacyjno-sportowy nie w pełni zaspokajał potrzeby w zakresie lekcji wychowania fizycznego, które odbywały się również na korytarzach szkolnych. Uczniom zapewniono miejsca, w których mieli możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych. Pomimo podjętych działań 63% uczniów miało zbyt ciężkie plecaki (ciężar powyżej 10% masy ich ciała). Uczniowie klas IV-VI korzystali z mebli szkolnych w złym stanie i niedostosowanych do wymogów ergonomii.

W Szkole zorganizowano świetlicę i bibliotekę, a także zapewniono uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Wszyscy nauczyciele przeszli szkolenia z udzielania pierwszej pomocy, a apteczki w pomieszczeniach Szkoły były odpowiednio wyposażone.

Szkoła skutecznie zabezpieczyła uczniów przed dostępem w Internecie do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² W pierwszym semestrze trzech, a w drugim – dwóch z dziewięciu oddziałów klas IV-VI.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. W roku szkolnym 2015/2016 (według stanu na 30 września 2015 r.) w Szkole uczyło się 399³ uczniów w 19 oddziałach. Liczba uczniów w poszczególnych czterech oddziałach klas pierwszych i czterech oddziałach klas drugich nie przekraczała 25, w dwóch oddziałach klas trzecich – 27, a w pozostałych dziewięciu oddziałach klas od czwartej do szóstej nie przekraczała 26. [dowód: akta kontroli str. 20, 120-122]

Liczba uczniów klas I-II mieściła się w limicie określonym w art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴, tj. 25 uczniów.

1.2. W roku szkolnym 2015/2016 zajęcia w Szkole rozpoczynały się od godziny 8⁰⁰ lub 8⁵⁵. Liczba zajęć nie przekraczała siedmiu i w poszczególnych dniach tygodniowego rozkładu zajęć wynosiła: w klasach pierwszych, drugich i trzecich od czterech do pięciu godzin lekcyjnych, a w klasach czwartych, piątych i szóstych od pięciu do siedmiu godzin lekcyjnych.

Analiza organizacji zajęć dydaktyczno-wychowawczych w roku szkolnym 2015/2016 wszystkich 19 oddziałów wykazała, że częściowo spełniały one zasady higieny pracy umysłowej⁵:

- we wszystkich przypadkach zajęcia rozpoczynały się o stałej porze (różnica pomiędzy dniami była nie większa niż jedna godzina), a różnica liczby godzin lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia nie była większa niż jeden;
- nie występowały dni, w których nastąpiła kumulacja przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji oraz dni, w których występują tylko przedmioty niewymagające zwiększonej koncentracji;
- we wszystkich oddziałach klas IV-VI uwzględniono zasadę naprzemiennego rozmieszczania zajęć o różnym stopniu trudności i o różnym charakterze⁶;
- w pierwszym semestrze w sześciu, a w drugim – w siedmiu z dziewięciu oddziałów klas IV-VI zajęcia, w trakcie których dominuje praca statyczna i długotrwała koncentracja (przyroda i matematyka) ulokowane były na początku lub w środku zajęć.

Długość przerw między zajęciami wynosiła 10, 15 lub 20 minut. Przerwa najdłuższa (20-minutowa) występowała po czwartej godzinie lekcyjnej, a przerwa 15-minutowa po piątej godzinie lekcyjnej. [dowód: akta kontroli str. 118-119]

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niezapewnieniu uczniom trzech⁷ oddziałów w pierwszym semestrze i dwóch⁸ w drugim semestrze spośród dziewięciu oddziałów klas IV-VI w pełni higienicznego rozkładu zajęć, gdyż zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji lokowano na ostatnich lekcjach (po piątej godzinie lekcyjnej). [dowód: akta kontroli str. 118-119]

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że wpływ na lokowanie zajęć z matematyki na szóstej godzinie lekcyjnej miało zwiększenie liczby godzin tego przedmiotu: *w roku szkolnym 2015/2016 w klasach IV-VI zgodnie z arkuszem organizacyjnym jest :*

- *w klasach czwartych po 5 godzin matematyki (4 godziny – ramowy plan nauczania, jedna dodatkowa godzina z organu prowadzącego) razem 15 godzin tygodniowo dla trzech klas czwartych;*

³ W tym 197 spoza obwodu Szkoły.

⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, ze zm.

⁵ Zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego (Poradnik do oceny higieny procesu nauczania – uczenia się w szkole podstawowej).

⁶ Tylko w klasie IVc w drugim semestrze zajęcia z matematyki w piątek ulokowano na 5. godzinie lekcyjnej, po zajęciach z przyrody.

⁷ Klasy: IVai, IVb, Vc.

⁸ Klasa IVb i Vbi.

- w klasach piątych po 5 godzin matematyki (4 godziny – ramowy plan nauczania, jedna dodatkowa godzina z organu prowadzącego) razem 15 godzin tygodniowo dla trzech klas piątych;
- w klasach szóstych po 5 godzin matematyki (4 godziny – ramowy plan nauczania, jedna – dodatkowa godzina z godzin do dyspozycji dyrektora szkoły) razem 15 godzin tygodniowo dla trzech klas szóstych. [dowód: akta kontroli str. 124]

Ocena cząstkowa

Szkoła zapewniła wszystkim uczniom jednakowe godziny rozpoczęcia zajęć, równomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, a także naprzemienne rozmieszczanie zajęć o różnym stopniu trudności i charakterze. Tym niemniej sposób organizacji zajęć klas IV-VI nie był w pełni zgodny z zasadami higieny procesu nauczania, gdyż w planach lekcji niektórych oddziałów tych klas stwierdzono przypadki lokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich godzinach lekcyjnych. Zaplanowano odpowiednią długość przerw pomiędzy kolejnymi lekcjami, zapewniając w ten sposób uczniom możliwość prawidłowego wypoczynku.

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

Opis stanu faktycznego

2.1. Szkoła, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty, zapewniła uczniom możliwość korzystania z biblioteki, czynnej we wszystkie dni tygodnia, a godziny pracy biblioteki stwarzały uczniom dostęp do jej zbiorów. W bibliotece znajdowały się cztery stanowiska komputerowe dla uczniów. [dowód: akta kontroli str. 97]

W Szkole działała świetlica szkolna, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty, dostępna dla uczniów codziennie w godzinach od 6⁰⁰ do 16⁰⁰. Prawidłowość organizacji pracy ww. świetlicy była przedmiotem kontroli Kuratorium Oświaty w Kielcach. W wyniku tej kontroli (przeprowadzonej w grudniu 2015 r.) nie stwierdzono nieprawidłowości. [dowód: akta kontroli str. 10, 13-16, 97, 125-128]

Na zespół urządzeń sportowych i rekreacyjnych, o którym mowa w art. 67 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie oświaty, składała się sala gimnastyczna o powierzchni 177m² oraz boisko, a także plac zabaw. Zespół ten nie zaspokajał potrzeb w zakresie lekcji wychowania fizycznego, które odbywały się także na korytarzach szkolnych. W załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół zaleca się, aby zajęcia z wychowania fizycznego w klasach I-III były prowadzone na boisku lub w sali gimnastycznej, a w klasach IV-VI w sali sportowej, w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu zastępczym bądź na boisku szkolnym.

Na 25 kwietnia 2016 r. stan techniczny sali gimnastycznej spełniał wymogi bezpieczeństwa, określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁹. Podłoga, wykonana ze specjalnej wykładziny, miała równą nawierzchnię, bez ubytków mogących stwarzać zagrożenie wypadkiem. Wzdłuż jednej ściany sali gimnastycznej zamontowane były drabinki drewniane służące do ćwiczeń gimnastycznych. Sposób ich zamontowania był trwały, nie stwarzający zagrożenia wypadkiem. Oświetlenie sali zapewniało światło dzienne oraz światło z lamp elektrycznych zamontowanych na metalowej konstrukcji, połączonej trwale z sufitem. W sali gimnastycznej znajdowało się sześć koszy przeznaczonych do gry w koszykówkę, zamontowanych do tablic przymocowanych do ścian. Na metalowych słupkach zamocowanych do podłoża sali założona była siatka przeznaczona do gry w piłkę siatkową. Na drzwiach wejściowych do sali gimnastycznej umieszczony był regulamin korzystania z obiektów sportowych. [dowód: akta kontroli str. 96-97]

Kwestię stanu technicznego boiska omówiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

⁹ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm. (dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny).

2.2. Zgodnie z § 7 ust. 1, ust. 2 pkt 1, ust. 3-4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny Teren wokół budynku szkoły był ogrodzony. W linii ogrodzenia znajdowała się brama wjazdowa umożliwiająca wjazd na teren szkolny. Oświetlenie wejścia głównego do budynku oraz wejścia od strony szatni zapewniało (poza światłem dziennym) światło z lamp elektrycznych (lampy halogenowe zamontowane były przy ścianie budynku na wysokości ok. 3,5 m od powierzchni terenu). Studzienki kanalizacyjne, znajdujące się na terenie szkolnym, zabezpieczone były szczelnymi żeliwnymi lub betonowymi pokrywami. Szlaki komunikacyjne prowadzące poza teren szkolny nie stwarzały możliwości bezpośredniego wyjścia na jezdnię. Jeden z nich prowadził od linii ogrodzenia terenu szkolnego pod tunelem (zapewniając bezpieczne przejście na drugą stronę jezdni), a drugi wzdłuż ogrodzenia Szkoły. Trzeci szlak umożliwiał wjazd przez bramę wjazdową usytuowaną w linii ogrodzenia (samochodem osobowym lub autokarem) na teren szkolny. [dowód: akta kontroli str. 96-100]

Nawierzchnia terenu znajdującego się od strony wejścia głównego do budynku Szkoły oraz od strony bramy wjazdowej w kierunku boiska szkolnego była nierówna, występowały w niej ubytki nawierzchni mogące stwarzać zagrożenie wypadkiem. Kwestie te omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

W Szkole spełnione zostały wymogi określone w § 5 i § 15-16 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Plan ewakuacji szkoły umieszczony był w widocznym miejscu (w pobliżu wejścia głównego do Szkoły), w sposób zapewniający łatwy do niego dostęp, a drogi ewakuacyjne oznaczono w sposób wyraźny i trwałe. Schody usytuowane wewnątrz budynku Szkoły miały równą nawierzchnię, bez ubytków mogących stwarzać zagrożenie wypadkiem. Między biegami schodów nie występowała otwarta przestrzeń, w związku z tym nie zachodziła potrzeba ich zabezpieczenia. W holach kończących bieg schodów umieszczone były specjalne osłony (odpowiednio zamontowane) w celu zabezpieczenia przed ewentualnym wypadkiem przy wychylaniu się poprzez poręcze schodów. Poręcze przy schodach wyposażone były w odpowiednie zabezpieczenia, uniemożliwiające uczniom zsuwanie się po nich. Powierzchnia korytarzy prowadzących do sal lekcyjnych była równa, czysta, bez ubytków i nie stwarzająca zagrożenia poślizgiem. [dowód: akta kontroli str. 96-100]

2.3. We wszystkich pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewniono ciepłą i zimną bieżącą wodę oraz środki do higieny osobistej, stosownie do § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Pomieszczenia były czyste i schludne. [dowód: akta kontroli str. 97]

2.4. Przeprowadzona na zlecenie NIK¹⁰ przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Starachowicach (dalej: PPIS) kontrola wykazała m.in., że wszystkie meble w 19 salach lekcyjnych były oznakowane widocznym kolorem, zgodnie z Polską Normą PN-EN 1729 - 1:2007. We wszystkich klasach I-III stoły i krzesła dostosowane były do wzrostu uczniów. [dowód: akta kontroli str. 94]

Ustalenia dotyczące niedostosowania części mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów zostały omówione w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

2.5. Powierzchnie sal lekcyjnych wahały się w granicach od 40,8 m² do 60,9 m². We wszystkich 19 salach powierzchnia przypadająca na jednego ucznia przekraczała 2 m². [dowód: akta kontroli str. 64]

2.6. Pomieszczenia kuchni i jadalni utrzymywane były we właściwym stanie sanitarno-higienicznym. Artykuły spożywcze przechowywano z zachowaniem terminów przydatności do spożycia oraz odpowiednich warunków technicznych i segregacji. PPIS nie stwierdził nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego kuchni i jadalni. [dowód: akta kontroli str. 93-94]

2.7. Wyniki kontroli PPIS w zakresie stanu sanitarno-higienicznego Szkoły zostały opisane w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

¹⁰ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677; dalej: ustawa o NIK).

2.8. Warunki pobytu w Szkole uczniów z klas I-III były adekwatne do wieku uczniów i spełniały wymogi zaleceń określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół¹¹ (pkt 4 części dotyczącej zalecanych warunków i sposobu realizacji). Każda z sal lekcyjnych tej grupy wiekowej składała się z dwóch części: edukacyjnej i rekreacyjnej. Wszystkie sale stanowiły wydzielone pomieszczenia, przeznaczone do wyłącznego korzystania przez uczniów, a organizacja zajęć zapewniała ich bezpieczeństwo. Sale były odpowiednio umeblowane i posiadały niezbędne wyposażenie. [dowód: akta kontroli str. 96-113]

2.9. Na parterze budynku usytuowana była szatnia, w której umieszczone były indywidualne szafki dla uczniów wszystkich klas, oznaczone numerami i zamykane na klucz. Nie pobierano opłat za udostępnienie szafek. Szafki pozwalały uczniom na przechowywanie odzieży oraz podręczników szkolnych. [dowód: akta kontroli str. 97]

2.10. Szkoła zapewniła uczniom możliwość przechowywania podręczników i przyborów szkolnych, czego wymaga § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Uczniowie przechowywali rzeczy w indywidualnych, zamykanych na klucz szafkach, znajdujących się w szatni, a także w wydzielonych miejscach sal lekcyjnych (na odpowiednich regałach lub w szafkach uczniowie pozostawiali część podręczników i wyposażenia szkolnego np. zeszyty ćwiczeń oraz artykuły plastyczne). Uczniowie uczyli się w stałych salach lekcyjnych (nie zmieniali ich po każdej lekcji). [dowód: akta kontroli str. 94, 97]

2.11. Kontrola PPIS w zakresie obciążenia tornistrów/plecaków 369 uczniów wykazała, że 231 uczniów (63%) nosiło plecaki o wadze powyżej 10% wagi ich ciała, w tym 48 uczniów (13% wszystkich) nosiło plecaki, których ciężar przekraczał 15% masy ich ciała. Skrajne przekroczenia wynosiły od 18% do 23% masy ciała ucznia. [dowód: akta kontroli str. 95]

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w związku z tym podjęte zostały następujące działania:

- *zważone zostały puste plecaki i okazało się, że ciężar niektórych z nich wynosi 1,4 kg, 1,06 kg, a nawet 2,64 kg;*
- *w dniu 19 maja odbyły się zebrania z rodzicami, na których wychowawcy przekazali rodzicom uczniów informacje o wadze pustych i wyposażonych plecaków, zwrócili uwagę na możliwość pozostawienia rzeczy w klasach i szafkach w szkolnej szatni;*
- *w dniu 30 maja odbyły się apele dla uczniów klas I-III i IV-VI, na których dyrektor szkoły przypomniał o możliwości pozostawiania podręczników i przyborów w szkole;*
- *w klasach wychowawcy przeprowadzili rozmowy z uczniami na temat ciężkich plecaków i poruszyli kwestie negatywnego wpływu noszenia ciężkich plecaków na rozwój kręgosłupa. [dowód: akta kontroli str. 124]*

2.12. Szkoła zapewniła uczniom dostęp do Internetu na 16 stanowiskach w pracowni komputerowej oraz czterech w bibliotece szkolnej. Sprawdzenie, czy komputery znajdujące się w pracowni komputerowej oraz w bibliotece Szkoły posiadały zainstalowane programy zabezpieczające dostęp do treści niepożądanych wykazało, że dostęp do treści niepożądanych był skutecznie zabezpieczony. Blokowanie dostępu następowało za pomocą programu „Beniamin”¹². Zablokowany był również dostęp dla uczniów do stron internetowych facebook i youtube. Uczniowie nie mieli dostępu do Internetu poprzez sieć Wi-Fi. [dowód: akta kontroli str. 98]

2.13. Szkoła, stosownie do art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie oświaty, zapewniła uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Gabinet czynny był we wszystkie dni tygodnia od godziny 7³⁰ do 15⁰⁵. Usługi w zakresie pomocy przedlekarskiej dla uczniów Szkoły wykonywała pielęgniarka zatrudniona w Powiatowym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Starachowicach, na podstawie umowy

¹¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 977, ze zm.

¹² Przy próbie wejścia na strony z treściami niepożądanymi pojawiał się komunikat o treści: „STOP – dostęp do strony zablokowany. Dostęp zablokowany przez program Beniamin. Przyczyny zablokowania – treści zabronione”.

o świadczenie usług medycznych zawartej przez dyrektora Szkoły z dyrektorem PZOZ w Starachowicach. [dowód: akta kontroli str. 84-87, 97]

Apteczki pierwszej pomocy znajdowały się w: stołówce, pokoju nauczycieli wychowania fizycznego, pokoju nauczycielskim oraz w sekretariacie Szkoły¹³. Były one kompletnie wyposażone, a wszystkie środki medyczne znajdujące się w nich miały ważny termin przydatności do użycia. [dowód: akta kontroli str. 97, 102]

Stosownie do § 21 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, wszyscy nauczyciele Szkoły zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy w ramach szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Ponadto szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej posiadało 21 nauczycieli (36% wszystkich), w tym 17 osób ukończyło szkolenie trzydniowe, trzy osoby szkolenie w wymiarze jednego dnia, a jedna osoba (nauczyciel wychowania fizycznego) odbył szkolenie w ramach kursu Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (WOPR) i uzyskał tytuł młodszego ratownika WOPR. Poza ww. szkoleniami, nauczyciele Szkoły wzięli udział w jednodniowym szkoleniu dotyczącym opieki nad dzieckiem z cukrzycą typu 1. [dowód: akta kontroli str. 65-66]

2.14. W Szkole prowadzony był rejestr wypadków uczniów, zawierający m.in.: nazwisko i imię poszkodowanego ucznia, datę wypadku, miejsce wypadku i rodzaj zajęć, rodzaj urazu i jego opis, okoliczności wypadku, sposób udzielonej pomocy, środki zapobiegawcze, podpis dyrektora szkoły. Powyższy rejestr prowadzony był zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Według rejestru w okresie od 1 września 2015 r. do 7 stycznia 2016 r. w Szkole zdarzył się jeden wypadek (podczas zajęć wychowania fizycznego w sali gimnastycznej uczennica została uderzona piłką). Pierwszej pomocy udzieliła pielęgniarka szkolna, wezwano pogotowie ratunkowe. O wypadku poinformowano rodziców.

W związku z wypadkiem sporządzono protokół powypadkowy, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia. Dyrektor Szkoły zawiadomił o wypadku podmioty wymienione w § 41 ust. 1-5 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. [dowód: akta kontroli str. 77-79, 103-104, 114-116]

2.15. Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny Dyrektor Szkoły zapewnił przed rozpoczęciem roku szkolnego 2015/2016 przeprowadzenie komisyjnego przeglądu stanu bezpieczeństwa budynku Szkoły i terenu wokół niego. Przegląd polegał na ocenie stanu m.in.: sal lekcyjnych, sali gimnastycznej, schodów, urządzeń technicznych, ciągów komunikacyjnych oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. W wyniku przeglądu komisja stwierdziła, iż pomieszczenia zapewniały uczniom bezpieczne ich użytkowanie w roku szkolnym 2015/2016. Stwierdzono jednak, że nawierzchnia dróg i przejść oraz nawierzchnia boiska szkolnego była uszkodzona i wymagała naprawy. [dowód: akta kontroli str. 63]

2.16. Kontrole zewnętrzne w Szkole przeprowadzone zostały przez PPIS w dniu 27 sierpnia 2015 r. w zakresie oceny przygotowania szkoły do rozpoczęcia nowego roku szkolnego oraz w dniach 5 października 2015 i 8 lutego 2016 r. w zakresie stanu sanitarnego bloku żywienia. W wyniku kontroli bloku żywienia nie stwierdzono nieprawidłowości. W zakresie oceny przygotowania Szkoły do rozpoczęcia nowego roku szkolnego stwierdzono, że placówka jest prawidłowo przygotowana. Nadmieniono jednocześnie o prowadzonym przez PPIS postępowaniu administracyjnym w związku z decyzją z dnia 10 lutego 2009 r. dotyczącą:

- doprowadzenia do dobrego stanu technicznego ogrodzenia placu szkolnego,
- zapewnienia dobrej technicznie nawierzchni placu szkolnego przed wejściem do budynku szkolnego i przy wyjściu z sali gimnastycznej na boisko,
- zapewnienia dobrej technicznie nawierzchni boiska sportowego. [dowód: akta kontroli str.45-62]

¹³ W Szkole nie funkcjonowała pracownia zajęć technicznych.

Dyrektor Szkoły wnioskował do Prezydenta Miasta Starachowice o uwzględnienie w planach inwestycyjnych miasta potrzeb finansowych Szkoły w zakresie niezbędnym do zrealizowania zaleceń zawartych w ww. decyzji PPIS. Kilkakrotnie wnioskowano również do PPIS o przesunięcie terminu realizacji wydanych zaleceń i w kolejnych decyzjach¹⁴ uzyskiwano zgodę. [dowód: akta kontroli str. 146-163]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z § 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, na terenie szkoły zapewnia się równą nawierzchnię dróg, przejść i boisk.

Na dzień 25 kwietnia i 4 maja 2016 r. nawierzchnia terenu znajdującego się od strony wejścia głównego do budynku Szkoły oraz od bramy wjazdowej w kierunku boiska szkolnego była nierówna, występowały w niej ubytki lub wyrzuczenia asfaltowej nawierzchni, mogące stwarzać zagrożenie wypadkiem. Również stopnie schodów znajdujących się przy boisku szkolnym od strony południowej budynku Szkoły miały ubytki stwarzające zagrożenie wypadkiem.

Zły stan techniczny nawierzchni boiska, brak urządzeń i wyposażenia (na boisku) oraz zły stan techniczny nawierzchni na placu szkolnym (przed wejściem do budynku szkolnego i przy wyjściu z sali gimnastycznej na boisko) stwierdził także PPIS.

Zastępca Dyrektora Szkoły wyjaśniła, że ze względu na liczne uszkodzenia nawierzchni asfaltowej boiska szkolnego, Szkoła nie organizuje i nie wykorzystuje tego boiska do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego z uczniami, mogą jednak występować przypadki wykorzystywania tego boiska przez uczniów bez wiedzy i zgody dyrektora Szkoły. Nadmienila, iż Dyrektor Szkoły podejmowała i podejmuje działania mające na celu zapewnienie właściwej nawierzchni dróg, przejść i boiska sportowego. Efektem tych działań jest już opracowany projekt zagospodarowania terenu szkoły z budową przyszłolnych boisk sportowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. [dowód: akta kontroli str. 96, 105, 107, 108]

Dyrektor Szkoły posiadał projekt wykonawczy gospodarki drzewostanem (z kwietnia 2016 r.) dla inwestycji dotyczącej zagospodarowania terenu Szkoły z budową przyszłolnych boisk sportowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Inwestorem zadania jest gmina Starachowice. [dowód: akta kontroli str. 89-90]

2. Zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny sprzęty, z których korzystają osoby pozostające pod opieką szkoły lub placówki, dostosowuje się do wymagań ergonomii. Krzesła i stoliki przewidziane do użytku w placówkach oświatowych powinny spełniać wymogi Polskiej Normy.

Na podstawie wyników kontroli PPIS ustalono m.in., że:

- w salach dydaktycznych dla wszystkich oddziałów klas: czwartej, piątej i szóstej znajdowały się stoły i krzesła w jednym rozmiarze bez atestów i certyfikatów (stoły i krzesła zakupione przed 2000 r.);
- w sali komputerowej znajdowały się krzesła niedostosowane do wzrostu uczniów, tj. niespełniające zasad ergonomii;
- spośród 367 stanowisk pracy uczniów (analizowanych przez PPIS), 44 uczniów (12%) korzystało z mebli niedostosowanych do ich wzrostu. [dowód: akta kontroli str. 92-94]

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, decyzją PPIS z 31 maja 2016 r. Dyrektor Szkoły zobowiązany został do zapewnienia do dnia 1 września 2017 r.:

- dostosowania stołów i krzesel dla uczniów klas od czwartej do szóstej, do wymogów ergonomii;
- krzesel w pracowni informatycznej spełniających wymagania bezpieczeństwa i higieny oraz ergonomii. [dowód: akta kontroli str. 144-145]

3. Jak stanowi § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, dyrektor zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole.

¹⁴ Decyzje z dnia: 8 września 2010 r., 7 września 2011 r., 9 października 2012 r. i 3 stycznia 2014 r.

Na podstawie wyników kontroli PPIS ustalono m.in., że:

- część przęseł ogrodzenia placu szkolnego była uszkodzona (skorodowana);
- w drzwiach zewnętrznych obok sali gimnastycznej była pęknięta szyba;
- w salach lekcyjnych nr 2 i nr 16 występowały nierówności nawierzchni podłogi oraz ubytki klepki podłogowej;
- w sali gimnastycznej, w korytarzu obok sali gimnastycznej i w magazynie sprzętu sportowego, w korytarzu i sali lekcyjnej obok biblioteki były brudne, zakurzone ściany;
- brak było wyposażenia do higienicznego przechowywania materaców do zajęć gimnastycznych.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, decyzją PPIS z 31 maja 2016 r. Dyrektor Szkoły zobowiązany został do zapewnienia:

- bezpiecznej nawierzchni podłogi w salach lekcyjnych nr 2 i 16 (w terminie do dnia 1 września 2016 r.);
- odpowiedniego wyposażenia magazynu sprzętu sportowego, umożliwiającego higieniczne przechowywanie materaców gimnastycznych (do 1 września 2017 r.). [dowód: akta kontroli str. 144-145]

Uwagi dotyczące badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę, że Szkoła przyjęła dużą liczbę uczniów w sytuacji braku możliwości zapewnienia im bezpiecznych warunków pobytu, w tym uprawiania sportu (prowadzenie zajęć na korytarzach).
2. Zdaniem NIK Szkoła powinna zintensyfikować działania na rzecz „lekkich tornistrów”, gdyż o ich o ograniczonej skuteczności świadczy faktyczna waga tornistrów i plecaków, która dla 13% uczniów przekroczyła 15% masy ich ciała, a w przypadku połowy uczniów wynosiła od 10 do 15% masy ciała.

Ocena częściowa

W Szkole podejmowane były działania w celu zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu, jednak nie były one w pełni skuteczne. Budynek i teren Szkoły nie spełniały niektórych wymogów z zakresu bezpieczeństwa i higieny. Uczniom zorganizowano bibliotekę, świetlicę oraz opiekę przedlekarską, a wyposażenie apteczek było kompletne. Zapewniono także możliwość pozostawienia w Szkole części podręczników i przyborów szkolnych. W Szkole zorganizowany był zespół urządzeń rekreacyjno-sportowych, ale nie zaspokajał on w pełni potrzeb w zakresie lekcji wychowania fizycznego. Uczniowie klas IV-VI użytkowali meble szkolne w złym stanie, a 12% uczniów korzystało z mebli w nieodpowiednim rozmiarze. Szkoła zabezpieczyła uczniów przed dostępem w Internecie do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuje o:

1. Dostosowanie planu zajęć dydaktyczno-wychowawczych do zasad higieny pracy umysłowej w możliwie najpełniejszy sposób.
2. Kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia odpowiedniego stanu technicznego boiska i terenu wokół budynku, a także zabezpieczenie – do tego czasu – boiska przed dostępem uczniów.
3. Zapewnienie wszystkim uczniom mebli w dobrym stanie i dostosowanych do zasad ergonomii.
4. Wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego Szkoły.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia czerwca 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Wicedyrektor
Tadeusz Mikołajewicz

Kontroler

Stanisław Łuczyński
główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis